

Praten met Walter Van den Branden

De 500 journalisten waarover men niet spreekt

Vlaanderen is voor journalisten een vruchtbare akker. Twee grote journalistenclubs verdelen de voren. De Vlaamse Journalistenvereniging (JVJ) is de oudste onafhankelijke Vlaamse bond. De Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) werd jaren later de Vlaamse vleugel van de nationale mediavereniging. JVJ en VVJ dobberen nader tot elkaar, hoewel het water kroosrijk blijft. De JVJ viert zaterdag haar 50ste verjaardag met 500 leden. Voorzitter Walter van den Branden verbeterde de werking en wrikt de JVJ opwaarts in de vaart der woorden.

Walter van den Branden draagt smoking noch vlinderdas. Tijdens het interview drinkt hij, zoals uw verslaggever, water. Hij ontwerpt juwelen, bouwde een boot, is gelukkig getrouwd, heeft twee dochters die het maaken in het leven en hij heeft drie schatten van kleindochters. Hij noemt zich trots Vlaming. Van huis uit is Walter technisch leraar en communicatiedocent.

Sinds kort leidt hij een blad, meer precies een "glossy" - met telkens een klad ranke vrouwen omkleed met superluxe - in Knokke. Hij is een gepassioneerde en vrije journalist. Een journalist waarvoor zich echte journalisten noemende confraters nuffig de neus ophalen. Zij dwalen. De eeuwige en treiterende vraag is: wat wordt het verschil tussen media die voor zestig procent en meer drijven op de kurk van de reclame en dat niet willen geweten hebben, en de media die voor honderd procent drijven op diezelfde kurk, daar rond voor uitkomen, en er dikwijls, mits een goede chef en eerlijke richtlijnen, toch in lukken behoorlijke journalistiek af te leveren?

't Pallieterke: bij JVJ wordt tot vandaag automatisch gedacht aan de periodieke pers, een ondergeschoven kind van de journalistiek.

Walter van den Branden: "Bij de geboorte in 1965 lag de klemtoon van JVJ inderdaad op de periodieke pers en luidde de naam: Verbond der Vlaamse Journalisten van de Periodieke Pers (VVJPP). De leden waren gebrand op een perskaart, wat vooral een pluspunt was bij buitenlandse activiteiten. Denk aan de gelegenhedenmedewerkers voor de sport. Die houding bracht mee dat de betrokkenheid van veel leden bij de vereniging pragmatisch en zwak gemotiveerd was. Dat is ondertussen sterk verbeterd. Tussen de start als periodieke pers en vandaag zijn wij veelomvattend geworden. Mediaprofessoren, vrije journalisten - meestal deeltijds -, cartoonisten, lokale correspondenten, fotografen, professionele of semiprofessionele bloggers, omroepcorfeën, enzovoort, zijn lid. JVJ'ers vormen een bont allegaartje, zijn initieel betrekkelijk Antwerps en een kwart is vrouw. Op 5 december maken wij de naam bekend van ons 500ste lid, een aanwinst om trots op te zijn."

't Pallieterke: hoe werd u zelf lid?

Walter van den Branden: "Eén van de journalistieke activiteiten naast mijn lerarentaak was, vanaf de jaren zeventig, de medewerking aan de programma's van de Instructieve Omroep van de VRT, voor audiovisuele thema's en dito handboekjes. Ik leerde zo producer Jan van Broeckhoven, een lid van JVJ, kennen. Die loodste mij binnen. Na mijn loopbaan in het onderwijs kon ik op mijn 55e uitstappen, wat in 2000 nog mogelijk was, ben ik actiever geworden in de JVJ en dat leidde in 2009 tot het voorzitterschap."

't Pallieterke: heeft JVJ een aanvechting om zich om te dopen tot iets verhullends à la Femma, Unizo, beweging.be?

Walter van den Branden (lacht): "Beslist niet. Louis Davids, een joodse Antwerpenaar en hoofdredacteur van het Belgisch Israëlitisch Weekblad, was medestichter van JVJ; hij toonde altijd zijn Vlaamsgezindheid en die traditie houden wij vast. Het adjectief Vlaams in onze naam is er en blijft er. Noem ons chauvinistisch, zelfbewust Vlaams. De JVJ is ontstaan als een reactie tegen de unitaire en Franstalige Beroepsunie waarin Vlaamse mediapersen bewust tweederangs gehouden werden. Dat is gelukkig reeds jaren voorbij, maar de collega's van de Vlaamse Vereniging voor Journalisten denken, omwille van hun krampachtige verbondenheid met de officiële erkenning als beroepsjournalist door Binnenlandse Zaken, immer eerder Belgisch dan Vlaams. De herdoopte VRT zal in de ogen van wel wat progressieve en unitaire mediapersen een BRT zijn en blijven."

't Pallieterke: pluralistisch is u wel?

Walter van den Branden: "Door de politieke omstandigheden in Vlaanderen wordt men als Vlaming of Vlaamse vereniging gemakshalve en routineus aan één van de twee stromingen van het Vlaams-nationalisme gekoppeld. Dat gaat niet op voor JVJ, want wij hebben geen politiek etiket. Zelf heb ik weliswaar kort een mandaat opgenomen in Lint, als gemeenteraadslid voor de Volksunie, maar dat dateert van bijna veertig jaar geleden. Ik ben voorstander van een politieke en maatschappelijke godsvrede. Ons secretariaat was, samen met Belga, VVJ en Stamp Media

- gespecialiseerd in jongerenbladen -, gevestigd in het Pershuis op de Grote Markt in Antwerpen, maar dat eindigde omdat het gebouw toegewezen werd aan een internationale ethische commissie voor de diamanthandel. Die is ondertussen verdwenen en het pand verkrot opnieuw. De verdenking van banden tussen JVJ en het Vlaams Belang speelde wellicht mee voor het voormalige stadsbestuur van Antwerpen, onze gastheer, bij het einde van onze huur. Die banden bestonden er natuurlijk niet."

't Pallieterke: is de erkenning van journalisten delicaat?

Walter van den Branden: "Absoluut. Het is een beroep met het aura van avontuur, creativiteit, toegang tot de macht en het vertier in de cultuur, sport, toerisme, mobiliteit, en zoveel meer. Dus, iedereen journalist, is de wens. Maar om de ernst en het professionalisme van het vak te beschermen, mag niet kwistig met perskaarten worden gesmeten. In het verleden is JVJ daarin onvoldoende streng gebleken maar vandaag is dat recht getrokken. Eén van de spanningsvelden tussen JVJ en VVJ was dat wij te nonchalant waren met de beroeps-erkenning in de ogen van de voltijdse confraters. VVJ kende dat probleem, want wortelt historisch in een Beroepsunie die berucht was om haar normvervaging, arbitraire toekenning van perskaarten en vriendjespolitiek. VVJ heeft dat probleem uitgebannen en JVJ is dezelfde weg ingeslagen. Twee ingrepen bedwongen dat euvel. Ten eerste een deegelijke erkenningscommissie. Ten tweede een opvolging van de erkenning; om de twee jaar moet het lid bewijzen dat hij zijn bij- of hoofdberoep regelmatig en hoogstaand uitoefent. De twee erkenningen zijn in hun respectieve branche gelijkwaardig."

't Pallieterke: sportverslaggeving is een gevoelig iets. Er zijn veel nepperskaarten...

Walter van den Branden: "Zeker. Een vrijgeleide om bij de finish te staan, je leven te riskeren voor de uitmuntende racefoto tegen netto (lacht) 99 cent, is zo aanlokkelijk. De mediabonzen profiteren van dergelijke kamikazeamateurs door hen veel te weinig te betalen. Ik wil de dynamiek loven van de JVJ-leden. Dat zijn voor het leeuwendeel zelfstandigen en die werken dynamischer, creatiever en gedurfd dan journalisten met een vast contract. Je kan het vergelijken met het onderscheid tussen middenstanders en ambtenaren."

't Pallieterke: de grenzen tussen de gevestigde media, de commerciële en de niet-commerciële bladen, de beroepsjournalisten en de occasionele perslui vervaagen...

Walter van den Branden: "Ja, dat is zo. Ik merk dat, bijvoorbeeld, aan de groei van ons ledenbestand. De heilige scheiding tussen de marketing en de journalisten bij de gevestigde media is verzwakt; de ene en de andere tak van het mediabedrijf beïnvloeden mekaar vandaag sterker. Alle kranten worden daardoor meer eenheidsworst. Bij de mediabedrijven krimpt de ruimte voor voltijdse journalisten. De trend is een kopredactie en daarrond een archipel van freelancers, veelal deeltijdse krachten. Dat staat haaks op de traditie van onze confraters van VVJ en daardoor ontstaat een afstotingseffect onder haar leden. Deze willen na een herstructurering, na een transformatie van hun opdrachten, blijven aanleunen bij een professionele journalistenorganisatie en zo belanden zij soms bij ons. Wat niet beduidt dat wij mikken op kwantiteit, op een fors gestegen ledencijfer, wel op kwaliteit."

't Pallieterke: wanneer fusioneren JVJ en VVJ?

Walter van den Branden (optimistisch): "Morgen niet, maar er is hoop. Ik verwacht stilaan een ernstige dialoog tussen de twee medioclubs. Wij zijn structureel verbonden met de freelancers en die groep groeit door de fusies en door de afslanking van het aantal vaste redacteurs. Bij mediaminister Ingrid Lieten, de voorganger van Sven Gatz, klonk de interesse voor een fusie. Trouwens, zij startte de steun aan onze vereniging met projectsubsidies. Uiteraard moeten VVJ en JVJ eerst en vooral samen een akkoord sluiten. Bij de

staf van VVJ is er belangstelling, echter, mijn indruk is dat de raad van bestuur behoudsgezind en stug is. VVJ mag zich niet bezondigen aan protectionisme, noch aan corporatisme. Er was een gesprek voorgenomen tussen JVJ en VVJ, maar dat suddert verder zonder concrete afspraak. Ik droom reeds lang van één perskaart met voor de twee grote onderdelen, voltijdse en deeltijdse journalisten, andere kleuren."

't Pallieterke: heeft JVJ contact met de vakbonden? VVJ opereert de facto als een soort sociale partner.

Walter van den Branden: "Ook wij worden aangesproken over de onheuse behandeling van leden. Zoals bijvoorbeeld, het ontslag van een freelancende fotograaf die dertig jaar voor een krant werkte. Steeds adviseren wij om niet te procederen. Beter is je energie te stoppen in het zoeken naar een andere uitdaging in de media."

't Pallieterke: de perssteun vloeit naar de traditionele media, dus de kranten en de weekbladen. Wat met de snelgroeiende elektronische pers en voortrekkers als Apache, MO, DeWereldMorgen en Doorbraak.be?

Walter van den Branden: "Ik zie de dringende noodzaak van een herverkaveling tussen de traditionele ontvangers van de miljoenen euro's en de betere initiatieven op het internet: quasivoltijdse bloggers, nieuwswebsites, nichejournalistiek. We gaan op een elektronische wijze terug naar de koffiehuisen van voor de industrialisering van de dagbladen voor de massa. Elektronische nichespelers zijn als die koffiehuisen van de achttiende eeuw. Op de viering van 5 december spreekt Vlaams mediaminister Sven Gatz, op wiens steun we steeds mogen rekenen, en ik hoop dat hij op die herschikking van de perssteun zal ingaan. Het kan ook niet anders. De concentratie van de persbedrijven, met aan de kop Mediahuis en De Persgroep, noodzaakt het zaaien van euro's voor nieuwe, ook elektronische, initiatieven, anders geraakt de veelvormigheid van onze informatievoorziening in gevaar."

't Pallieterke: Vlaanderen barst van de opleidingen voor journalisten, maar de vraag naar hun talent is er amper...

Walter van den Branden: "Een natuurlijke uitdunning van die scholen zal leiden tot een eerlijkere verhouding tussen aanbod en vraag. Het vak van journalist is sexy en veel jonge mensen hebben een verkeerd zicht op de kansen op een aanwerving. Pol Deltour van VVJ gaf voor kort een lezing in Gent op een journalistenschool. Van de honderdvijftig studenten waren er vijf aanwezig. Hij zei hen oprecht, maak je geen illusies, als je wilt werken tegen 1.200 euro per maand, dan is er een waterkansje, zo niet zoek je beter een andere job. Hard en eerlijk. Ik beken, door jaren communicatie te doceren aan de Plantijn Hogeschool heb ik zelf hoop en kennis gezaaid bij jonge mensen die in de sector aan de slag wilden, maar velen zijn geroepen en van hen plukt slechts een klein percentage een heuse media-job."

FRANS CROLS

Journalist, bootbouwer en... hofleverancier

Walter van den Branden (68) is veelzijdig. Hij was docent audiovisuele technieken aan de Plantijn Hogeschool in Antwerpen. Zijn lerarenloopbaan begon in de jaren zeventig aan de PIVA, de provinciale school in Antwerpen voor bakkers, slaggers en koks. Aanvankelijk als studiemeester-opvoeder en daarna als leraar. Met zijn belangstelling voor de opkomende nieuwe audio- en videotecnologie pionierde hij bij PIVA in die richting. Van den Branden bouwde de eerste Vlaamse schoolmediatheek uit, waar boeken en apparatuur uitgeleend werden; een model voor andere scholen. In zijn vakgebied verwierf hij als eerste bij ministerieel besluit het statuut van Professionele Bekendheid, wat hem een gelijkschakeling met het niveau van licentiaat opleverde. Daarnaast was hij gastdocent aan verschillende hogescholen, jarenlang lid van de EISA (een Europese vereniging die jaarlijks de labels toekent voor de beste audio-, video- en multimedia-apparatuur) en gerechtsdeskundige voor alle audiovisuele aangelegenheden. Journalistieke stappen zette hij met een weekendrubriek over audio en video in *Gazet van Antwerpen*. De ene tekst baarde de andere. Verhalen in weekbladen en maandbladen en eigen boekpublicaties, zowel vulgariserende als professionele, volgden. Van den Branden gaf zijn kennis door bij Syntra, Fnac, het Provinciaal Vormingscentrum in Oostmalle en hij zat met de neus op het nieuws bij JVC, Panasonic, Sony, Philips... Zegt hij: "Op mijn 55e vond ik het welletjes in het onderwijs en ik kon uitstappen. Dag en nacht volgde ik mijn specialiteit. Echter, het ging op de duur allemaal zo snel dat ik een andere horizon opzocht en besloot om mij in te werken in lifestyleonderwerpen. Cultuur, keuken, toerisme en kunst werden de uitdaging. Mijn klanten waren onder meer *Talkies*, *Attitude*, *Exclusief*, *Loewe Magazine* en *Snoecks*."

Walter van den Branden is van de eerste lichting industriële wetenschappen aan het *Technicum in de Londenstraat*, daarop van die van technisch leraar, en de man heeft handen aan het lijf. Hij bouwde een motorjacht van negen meter en voer vijftig jaar door België, Nederland en Frankrijk. De KSA van het Sint-Lievenscollege ontwikkelde zijn creatieve vaardigheid en zo jongleerde hij stilaan met email, zilver, goud en edelstenen: "Als welkomstgeschenk bij haar intrede in België ontving prinses Paola ooit een juweel van mij - een geschenk van de Stad Antwerpen - en sindsdien noem ik mij (lacht) hofleverancier."